

60 informații pe scurt privind justiția juvenilă

În această publicație a Childhub puteți învăța a afla 60 de elemente prezentate pe scurt despre starea justiției juvenile din regiunea europeană, inclusiv informații esențiale de fond, dezvoltări, statistici precum și alte informații interesante.

Informații privind contextul

1. Dezvoltarea unor tratamente distincte pentru infractorii juvenili a avut loc în Europa **de la începutul secolului al XX-lea**.
2. În fosa Iugoslavie a fost creat în mod oficial un sistem juridic juvenil specific la finalul anilor 1920 prin adoptarea Codului Penal și a Codului de Procedură Penală din 1929.
3. Primul **judecător pentru justiție juvenilă din Monarhia Austro-Ungară – Fran Milčinski**, a fost numit în Ljubljana în 1909.
4. Au fost introduse **modificări** semnificative la finalul celui de-al doilea război mondial și în special **în timpul anilor 1950**, incluzând relaxarea sancțiunilor și abolirea pedepsei cu închisoarea pe viață pentru infractorii juvenili.
5. Standarde internaționale privind drepturile, statutul și rolul copiilor în cadrul procedurilor penale, civile și administrative din Europa:

Convenția ONU cu privire la Drepturile Copilului (CDC);

Ansamblul regulilor minime ale ONU din 1985 privind administrarea justiției pentru minori,

Liniile directoare ale Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei privind justiția în interesul copilului; precum și o serie de directive și regulamente ale UE.

Definiții

6. **Vârsta minimă privind răspunderea penală (VMRP):** o vârstă specificată sub care un copil nu este considerat capabil să comită o infracțiune penală și sub care nu este supus procedurilor sau sancțiunilor penale.
7. **„Cel mai bun interes”:** un standard utilizat pentru a decide care ar fi acțiunile sau aranjamentele în urma cărora copiii pot beneficia cel mai mult, și unul în baza căruia judecătorii instanțelor juvenile pot dispune o decizie sau o sentință.
8. **Program la nivel comunitar:** tratament, servicii și/sau supraveghere acordată tinerilor ca parte a unui program de diversiune sau ca o condiție pentru eliberarea condiționată, pentru servicii utilizate în folosul comunității tinerilor mai degrabă decât implementării detenției.

9. **Acțiune cu caracter de delicvență/Infrațiune:** orice acțiune săvârșită de un tânăr care ar constitui o faptă penală dacă ar fi săvârșită de un adult. Infrațiuni în trafic, infrațiuni minore sau infrațiuni de statut (absența sau fuga de acasă) care sunt pedepsite cu amenzi minore nu sunt în general considerate infrațiuni cu caracter de delicvență.

10. **Detenție:** custodie temporară a unui tânăr înainte de judecată într-o unitate securizată de detenție. Detenția se impune după ce un judecător decide că un tânăr trebuie să rămână în custodia autorităților înainte de judecarea actului de delicvență, scopul fiind propria acestuia protecție sau protecția societății, sau asigurarea că acesta se prezintă la audieri.

11. **Diversiune:** un sistem de proceduri și programe menite să direcționeze anumiți tineri departe de procesul formal din instanța juvenilă, în special pentru infractorii aflați la prima abatere, infractorii non violenți și tineri al căror comportament infracțional este originar din probleme de sănătate mentală sau în urma abuzului de substanțe, care necesită un tratament adecvat și servicii în urma unor programe la nivel comunitar.

12. **Reabilitare judecătorească:** legi care permit ștergerea și distrugerea cazierelor juvenile atunci când tinerii care au comis infrațiuni ating o anumită vârstă, pentru ca astfel de cazier juvenile să nu-i împiedice pe aceștia să devină membri productivi ai societății.

13. **Instanța juvenilă:** o instanță juridică ce are jurisdicție asupra cazurilor care implică copiii sub o anumită vârstă, de regulă sub 18 ani.

14. **Despăgubire:** plăți pe care un judecător le poate dispune unui tânăr către o anumită victimă a unei infrațiuni sau pentru un fond destinat victimelor unor infrațiuni, ca parte din decizia sau sentința adresată tinerilor și se bazează în general pe valoarea prejudiciului cauzat victimei.

Numere

15. **19%** din populația UE (95 milioane) are sub 18 ani.

16. Se estimează un număr de **3,8 milioane** resortisanți ai țărilor terțe (**RTT**) cu **vârste sub 18 ani** în UE și un număr estimat de **1,6 milioane cetățeni UE sub 18 ani** care trăiesc în țări membre ale UE, care nu sunt țările lor de origine.

17. În 18 State Membre (SM) peste **0,5 milioane** de copii au avut contacte formale cu poliția sau cu sistemul juridic penal în 2010.

18. Din 22 SM peste **0,3 milioane** de copii au fost **condamnați pentru o infracțiune penală în 2010**.

19. În 1977, **Slovenia**, minorii au comis 18% din toate infracțiunile penale, în timp ce în 2003 acest procent era de 14%.

20. În **Estonia**, precum și în multe alte țări victimizarea nu se raportează la poliție.

21. De multe ori poliția este notificată dacă un copil este victimizat prin furt sau jaf, și află abia de **fiecare al cincilea incident** dintre cele două categorii de infracțiuni, în timp ce **4 din 5 incidente** rămân ascunse.
22. Cel mai puțin cunoscute sunt **infracțiunile motivate de ură (10%) și calomnierea online (7%)**.
23. În 2013 **Albania**, 1.535 copii cu vârste între 14 și 18 ani au fost arestați și acuzați de fapte penale, număr care a fost mai mic în 2014, respectiv **1.506 de copii**.
24. În 2014 **Albania**, **67** copii au fost **reținuți în detenție preventivă** timp de **mai mult de șase luni**, șase luni fiind timpul maxim de a reține copiii în arest preventiv în majoritatea țărilor europene.
25. În **Albania**, aproape **de patru ori mai mulți** copii au fost reținuți în detenție preventivă timp de mai mult de nouă luni în 2014 față de 2011, în timp ce anumiți copii au fost reținuți în arest preventiv mai mult de un an în Albania.
26. Marea majoritate a infracțiunilor comise de tineri în Europa **se tratează în afara instanței prin intermediul unor măsuri informale diversioniste**: de exemplu, în **Belgia** aproximativ **80% din cazuri**, în **Germania** aproximativ **70% din cazuri**.
27. În Estonia a existat o reducere de **19% a infracțiunilor comise de minori**, în perioada 2013-2014.
28. În 2014, infracțiunile penale juvenile din **Estonia** au inclus infracțiuni de abuz fizic (44%), furt (42%), în timp ce delictelor juvenile au inclus încălcări legate de consumul de alcool (34%), tutun (25%) și de trafic (23%).

Tendințe generale în UE

29. Toate procedurile legate de copii trebuie prioritizate și finalizate în cel mai scurt timp posibil, recunoscând faptul că întârzierea poate avea în special un efect advers asupra lor.
30. În jumătate din SM **numai reprezentanții legali și tutorii** (de obicei, părinții) se bucură de **capacitate procesuală de a aduce un caz în fața unei instanțe** în cadrul unei proceduri civile și administrative, sub rezerva unor excepții, cum ar fi discreția judiciară sau autorizația parentală.
31. În majoritatea SM, **VMRP** este de **14 sau 15 ani**, existând doar cinci jurisdicții cu VMRP mai mică (Irlanda 12, și Regatul Unit al Marii Britanii - Anglia și Țara Galilor și Regatul Unit al Marii Britanii – Irlanda de Nord – 10 și Regatul Unit al Marii Britanii – Scoția – 12.)
32. Atunci când se consideră că copiii nu au dreptul legal de a iniția proceduri, aceștia se bazează pe acțiunea reprezentanților sau tutorilor lor legali pentru a le apăra drepturile.
33. În majoritatea SM, **instanțele civile de drept comun** dețin competența pentru a se ocupa de copiii implicați în cazuri familiale și ocuparea forței de muncă, în timp ce

instanțele administrative sunt utilizate pentru cazurile referitoare la azil, migrație, educație și sancțiuni administrative.

34. Toate SM (cu excepția Letoniei) au dispoziții care permit instanței să aplice **măsuri de protecție pentru copiii care suferă** (sau care sunt susceptibili de a suferi) un prejudiciu semnificativ în cursul procedurii, de exemplu, custodia temporară a copilului, atribuire temporară a pensiei alimentare, acțiuni de încetare a sprijinului pentru copii, ordine de restricție și ordine care limitează contactul.

35. Majoritatea SM au instituit **garanții** pentru protejarea drepturilor copiilor care sunt suspecți atunci când sunt opritți de poliție, de ex. dreptul de a contacta părintii sau o altă persoană de încredere.

36. Cele mai multe SM recunosc **dreptul copiilor** implicați în procedurile civile și administrative de a primi informații cu privire la drepturile lor, precum și la sistemele și procedurile implicate.

37. **Protecții** prin care se asigură informarea adecvată pentru informarea **victimelor copii și martori cu privire la drepturile și procedurile lor** sunt rare sau nu sunt consacrate în 6 și în respectiv 11 state membre, fiind de multe ori puse în aplicare în mod discreționar.

38. 14 SM au înființat **unități speciale în cadrul forțelor lor de poliție** pentru a se ocupa de copiii suspecți/infractori și/sau copiii victime și martori.

39. În anumite SM există **facilități specializate pentru copiii aflați în arest preventiv**, de ex. Centre pentru justiție juvenilă sau pentru tineri infractori în Belgia, Germania și Regatul Unit al Marii Britanii – Irlanda de Nord.

40. Anumite SM au adoptat **măsuri pentru a preveni întârzierile** din procesul judiciar: prin **limite speciale de timp** în care instanța/un participant trebuie să acționeze. De exemplu: **8 state membre** au stabilit o **limită maximă de timp** pentru cazurile care implică suspecți copii care ajung la proces (de la 2 săptămâni în Finlanda până la 6 luni în Croația și Regatul Unit al Marii Britanii - Scoția, media fiind între 2 și 3 luni).

41. **Servicii specializate** sunt disponibile pentru copii și familiile lor în **18 SM** (gratuite în 12 SM): se asigură asistență și orientare pentru evitarea oricăror consecințe negative ale procesului juridic asupra relațiilor familiale; disponibilitate la toate etapele procedurilor.

42. În **22 SM** este obligatoriu **ca un reprezentant legal**, tutore, tutore ad litem, rudă adultă sau un avocat să fie prezent atunci când un copil este interviuat.

43. În **24 SM** există prevederi privind **dreptul unui copil de a beneficia de asistență** în timp ce participă la proceduri, inclusiv de la un asistent social/un reprezentant special.

44. **Toate SM** oferă copiilor suspecți/infractori implicați în procedurile judiciare penale **dreptul expres de a fi ascultat**.

45. Copiii suspecți/infractori care nu vorbesc sau nu înțeleg limba în care se desfășoară procedura au **dreptul la servicii de interpretare și traducere** în procedurile judiciare penale în **16 SM**, în timp ce victimele și martorii copii se bucură de acest drept în mai puțin de o treime din SM.

46. **Dreptul la reprezentare juridică** pentru suspecții tineri este recunoscută în toate statele membre, acest lucru fiind extins la toate fazele procedurii în majoritatea statelor membre, cu unele excepții, în care se aplică doar în timpul fazei de investigare (de exemplu Finlanda, Țările de Jos și Regatul Unit al Marii Britanii - Scoția).

47. Suspecții copii au dreptul la **avocat al apărării** în mod obligatoriu în **23 SM**.

48. **Toate SM au proceduri care restricționează accesul terțelor părți la cazierile judiciare ale copiilor**, cu excepția Maltei, în care infracțiunile penale comise de copii nu sunt înregistrate în cazierile judiciare. Majoritatea SM șterg în mod automat cazierile judiciare după scurgerea unei anumite perioade de timp, variind de la un an (Republica Cehă) și până la zece ani (Letonia).

49. **Mecanismele de redresare** sunt în vigoare pe întreg teritoriul SM pentru **copiii care au fost discriminați în cadrul procedurilor judiciare penale**, de ex. dreptul de a formula plângeri la nivelul unei autorități corespunzătoare de Egalitate sau la nivelul Avocatului poporului, dreptul de a continua cu o cerere de discriminare într-o instanță civilă sau penală.

Date specifice pentru fiecare țară

50. În **Slovenia**, infractorii tineri sunt împărțiți în mai multe grupe: *copii* (sub 14 ani), care nu sunt preluați de către instanțe, ci de agențiile de asistență socială; *minorii tineri* (copii între 14 până la 16 ani), împotriva cărora se pot aplica doar măsuri educaționale; *minorii mai mari* (cu vârste între 16 și 18 ani); ca regulă, acestora li se impun măsuri educaționale și doar în cazuri excepționale se poate dispune o sentință specială (o amendă sau închisoare pentru minori).

51. În **Bulgaria și România**, copiii în vârstă de 14 ani sau mai mari au **dreptul de a introduce acțiuni în fața unei instanțe** în toate domeniile de drept, cu acordul părinților/tutorelui;

52. În **Germania vârsta minimă pentru capacitatea procedurală** este de **14 ani** în cazurile familiale și de plasament în centre de asistență, **15** în cazuri de ocupare a forței de muncă și **16** în cazurile de migrație și azil.

53. În **România** există o singură instanță specializată, în timp ce în Albania nu există Instanță Juvenilă.

54. În **Austria** este necesar ca judecătorii și procurorii care lucrează în sistemul de justiție penală să aibă **experiență în domeniul de protecție a copilului**, inclusiv 4 ani de formare juridică, cu accent pe drepturile și nevoile copiilor, experiență profesională în educație, asistență socială/alt domeniu relevant.

55. **Brigăzi specifice** operează în **Franța și Suedia** care se ocupă cu probleme de

justiție juvenilă și sunt responsabile pentru desfășurarea investigației și a interviurilor victimelor copii (copii martori).

56. **Danemarca și Franța** au un sistem de **urmărire rapidă** pentru determinarea cazurilor care implică suspectii copii.

57. În **România**, copiii suspecti au **dreptul de a fi audiați de către judecător doar o dată**, o limitare care nu există în cazul adulților;

58. **Dreptul de a audia copiii suspecti din Letonia** este unul dintre cel mai **răspândit din UE**: gama de acțiuni pe care le pot iniția/la care pot participa include în timpul procedurilor premergătoare procesului și/sau după audierilor în instanță, printre altele: depunerea unei plângeri cu privire la modul de acțiune a autorităților de investigare; primirea de informații prealabile cu privire la rezultatele examinărilor experților; primirea de copii după toate materialele cazului; opinii exprese cu privire la orice chestiune care urmează să fie discutată.

59. **Germania** are **criterii bazate pe merit pentru asistență juridică** gratuită pentru copii suspecti în: audierea principală ținută la Tribunalul Superior al Landului/Curtea Regională copilul suspectat este acuzat de o infracțiune; procedura poate avea ca rezultat un ordin care interzice exercitarea unei activități profesionale; copilul suspectat a fost într-o instituție timp de cel puțin 3 luni în baza unui ordin judecătoresc/cu aprobarea judecătorului și nu va fi eliberat dintr-o astfel de instituție cu cel puțin 2 săptămâni înainte de începerea audierii principale; și altele.

60. În **Croația monitorizarea drepturilor copiilor în procedurile juridice** reprezintă responsabilitatea Avocatului Poporului pentru Copii, pentru a proteja și monitoriza drepturile și interesele copiilor cu privire la toate tipurile de proceduri administrative și proceduri judiciare.

Surse:

Comisia Europeană, Direcția Generală Justiție și Consumatori. Implicarea copiilor în procedurile judiciare penale, civile și administrative în cele 28 de state membre ale UE. Rezumat Politică. Comisia Europeană, 2015. Print.

Filipčič, Katja. RAPORT NAȚIONAL PRIVIND LEGEA PENALĂ JUVENILĂ ÎN SLOVENIA. Facultatea de Drept, Universitatea din Ljubljana. Print.

Observator Internațional Justiție Juvenilă,. Cercetare și selecție a celor mai eficiente practici judiciare juvenile cu caracter restaurativ din Europa: Perspective din 28 State Membre UE. Bruxelles: Observatorul Internațional Justiție Juvenilă, 2015. Web. Cercetarea europeană privind justiția restaurativă Volum I.

Documentul este pregătit de Simona Demková pentru Platforma pentru Protecția Copilului pentru Europa de Sud-Est, iunie 2016.